

EVOKACE

Peter Hince:

QUEEN

Neznáma historie

V O L V O X G L O B A T O R

Peter Hince
**QUEEN
UNSEEN**

přeložil Milan Stejskal

PODĚKOVÁNÍ

Mé upřímné poděkování patří všem, díky nimž je kniha na světě a kteří mě přesvědčili, abych „do ní šel“, jmenovitě John Blake, Michelle Signoreová, Louisa Somervilleová, John a Nadia Cameronovi-Blakeyovi, Vernon Reeves, Julianna Mitchellová, Stefano Pesenti, Ian Craig a Alastair Campbell.

Měl jsem to štěstí, že jsem mohl cestovat po celém světě a neustále poznávat nové lidi nejrůznějších národností a profesí. Kromě všech členů kapely Queen, svých přátel a příslušníků rodiny bych rád poděkoval následujícím lidem z oněch tisíců, které jsem za ta léta strávená se skupinou Queen poznal a spolupracoval s nimi, kteří mi byli oporou, byli ke mně velkorysí a uznalí, vážili si mě a důvěřovali mi.

Mezi nimi figurují i ti, kdo mi třeba pomohli z nejrůznějších průšvihů, dělali mi společnost na baru anebo mě prostě bezpečně dopravili do hotelového pokoje. Pokud se mezi jmény nenajdete a máte pocit, že byste mezi nimi měli být, tak se vám omlouvám. Vždycky to mohu

napravit v druhém vydání...

Pořadí nehraje roli, ale poděkování si jistě zaslouží: Gerry a Sylvia Stickellsovi, Reinhold Mack, Jimmy Barnett, Billy Squier, Joe Trovato, Jim Devenney, Trip Khalaf, John Collins, Chris Taylor, Brian Zellis, John Harris, Geoff Workman, Mike Stone, Roy Thomas Baker, Fred Mandel, Morgan Fisher, Richie Anderson, Phil John, Michael Hince, Robin Mayhew, Pete Brown, Mary Austinová, Veronica Deaconová, Chrissy Mayová, Dominique Taylorová, Joe Fanelli, Peter Lubin, Mike Wilderink, Edwin Shirley, Chris Wright, Ian Haynes, David Bernstein, Neal Preston, Barry Levine, Tony Williams, Robert Usher, Pete Cornish, David Morris, Dick Ollet, Vicky Everettová a David Martin.

ÚVOD

Kniha Queen – neznámá historie pojednává o rokenrolové kapele a životě rockerů. Vychází z mých pracovních zkušeností se skupinou Queen, pro niž jsem v sedmdesátých a osmdesátých letech dělal. Moje vyprávění je určené pro ty, které zajímá, jaké to je žít a cestovat po světě s jednou z nejslavnějších rockových kapel na světě. Mně se to poštětilo, a dokonce jsem to přežil. Některým se to bohužel nepodařilo, včetně jednoho výjimečného génia, jenž na mě měl obrovský vliv.

Můj příběh se skládá z mnoha historek, anekdot, postřehů a vzpomínek. Nejedná se o úplnou nebo chronologicky vyprávěnou historii skupiny Queen. Píšu pouze o zážitcích, jež jsem zažil na vlastní kůži.

Doufám, že pomocí nich lépe pochopíte, jaké to je být s kapelou, ať už na pódiu nebo v zákulisí, ve studiu, při natáčení videoklipu či v baru. Upozornění pro všechny „odborníky“ na skupinu Queen: při popisu živých vystoupení kapely začleňuji do vyprávění prvky a příhody z

různých šňůr, které jsme za ta léta jeli. Mým úmyslem nebylo vyobrazit vám jeden konkrétní koncert, ale spíš se pokusit přenést na vás tento zážitek jako takový a znovu si ho prožít, tedy abyste se ocitli tam, kde všichni toužili být – na pódiu s Queen, když se zrovna hrálo. Naživo.

Tuto knihu jsem napsal z mnoha důvodů. Svým způsobem to pro mě byla duševní očista. Hlavně jsem ji však pojal jako hold, a to nejenom drahému zesnulému Freddiemu a dalším, kteří již nejsou mezi námi, ale také jako poctu oněm nádherným časům a všemu, co jsme spolu zažili. Byla to vskutku kouzelná éra, když jsme byli ještě mladí a měli jsme pocit, že můžeme dobýt celý svět. A to se nám nakonec povedlo.

Moje kniha je vřelou vzpomínkou na doby, kdy byly ještě naše vlasy delší a pasy užší.

Pokud vás zajímá špína a senzační odhalení, kupte si radši bulvár.

Chcete-li se však se mnou vydat na cestu a máte rádi veselé i překvapivé historky, jen do toho, budete mít přístup do všech prostor.

Sice jsem se nekoupal ve slávě své, nýbrž cizí,
ale bylo při tom setsakra dobře.

A na konec úvodu přidám hlášku, kterou Freddie
často říkával: „Na co čekáte? Do toho!“

PRVNÍ KAPITOLA SHOW MUSÍ POKRAČOVAT

(VŠICHNI JSOU NA SVÝCH MÍSTECH,
JENŽE KDE JE FRED?)

„Nezvládnou to! Já to prostě nedokážu! Nejde to!
Koncert se bude muset zrušit!“

Freddie Mercury, zpěvák rockové kapely Queen, se svým fanouškům na koncertech častokrát svěřil, že by s nimi chtěl skončit v posteli, úplně se všemi. Podle jeho dnešního vzezření soudím, že se mu to včera večer nejspíš povedlo, a ještě k těm svým obdivovatelům přibral jejich kamarády. A samozřejmě se všemi notně popíjel.

Skupina Queen je zrovna na vrcholu své slávy i extravagance. Bledý a zesláblý Fred se skrývá v backstagi ve své pohodlné šatně.

V přečpaném jevišti se ho hlučně dožaduje na dvacet tisíc fanoušků, do začátku koncertu zbývá

jedna hodina. Pan Mercury už má zase tu svou náladu a nikdo z přítomných se ho neodvažuje oslovit. Jednoduše si ho nevšímají a doufají, že to přejde. Jenže marně.

Fred se postaví, teatrálně zamáchá rukama a znovu všem hlasitě oznamuje: „Jste snad hluchý? Nemůžu dneska vystupovat. Hlas mám úplně v prdeli. Všechno je v prdeli!“

No co se divíš, když tu hulákáš jako na lesy?

Brian May a Roger Taylor se mu to snaží vymluvit a přesvědčit ho o opaku, kdežto John Deacon se jenom natáhne na gauč, zastrčí si sluchátka od walkmana do uší, pokyvuje hlavou a směje se. Nebo spíš kření. Lidi z „vedení“ přestávají uzobávat z vrchovatých jídelních táčů rozložených na podlouhlých stolech a začínají nervózně lis tovat svými adresáři, nejspíš hledají čísla na advokátní kanceláře a pojišťovny. Promotér je bledý jako stěna.

A Fred má konečně to, po čem celou dobu toužil, je středem veškeré pozornosti a hraje dámičku. Hajzlík jeden! Pochopitelně to není poprvé, jenže dneska jako by to myslel fakt

vážně.

Jeden z našich pomocníků listuje průvodcem Spartacus a nadšeně Fredovi navrhuje, že by po vystoupení mohli obhlédnout místní gay scénu. Fred nejeví zájem.

A co něco ostřejšího? Na kuráž. Třeba šampaňské? Moět, jeho oblíbenou značku? Ne. A co panáka vodky? Ne. Dneska s ním nebude lehké pořízení.

„Dej mi cíčko!“ zavelí Fred jednomu ze svých poskoků.

Chňapne po lehké dlouhé cigaretě a dá si krátkého ledabylého páva.

Po něm se ti hned hlas zlepší, Frede.

Všemi mastmi mazaný manažer turné skupiny Queen Gerry Stickells, který doposud jenom v povzdálí přešlapoval a vše bedlivě pozoroval, se pomalu přišourá a bez obalu panu Mercurymu připomene, že hodně lidí – vlastně vyprodaný sál – na něho docela dlouho čeká a zaplatilo poměrně dost peněz, aby ho dnes vidělo koncertovat, takže by od něj nebylo zrovna

hezké, kdyby se na ně vykašlal, protože Fred přece není z těch, kdo by kašlal na své fanoušky. Že ne?

A kdo jsem já? Peter Hince (alias Ratty), Fredův a Johnův asistent a vedoucí personálu na turné. Jsem jedním z mála lidí, kteří mají před koncertem přístup do backstage, avšak celé to melodrama a obletování kolem Freda ignoruji. Ten si nechává manažerova slova projít hlavou a trošičku se zklidní, podá někomu cigaretu, aby ji típnul, napije se ze sklenice horké vody s medem a citronem a se svráštěným čelem se mírně nakvašený uvelebí v křesle. Zbytek členů kapely ani nedutá, Fred ještě chvíli mlčí a pak začne popuzeně klást klasické otázky všech manažerů, asistentů a bedňáků na turné:

„Jaký je teď v sále zvuk, když je plný lidí? Dnešní koncert je úplně vyprodaný, že jo? A co vstupenky na ostatní koncerty, taky už jsou vyprodané? Už se nový singl vyšplhal na první místo? V kolik začínáme? V kolik končíme? Je v sále teplo nebo zima? Už konečně udělali něco s těmi obrazovkami, aby tolik nebzučely? Vážně měli Van Halen na koncertě víc osvětlení než my? A jak se prodávají upomínkové předměty?

A jak jdou na odbyt jejich speciální sendvičovače?“

Kvalita šaten určených pro skupinu Queen byla dost proměnlivá, jak co se týče stylu, tak velikosti, záleželo na místě, kde zrovna vystupovali. V divadelních sálech bývaly samozřejmě odpovídající šatny, ale ve sportovních arénách odpovídaly pouze své funkci, takže je museli nejdřív trochu „vyzdobit“, aby byly hodné jejich návštěvy. Na studenou betonovou podlahu se musely položit koberce a rohože, na holé zdi se vyvěsily obrazy a jiné dekorace a dále do místnosti přišel nábytek, lampy, květiny a umělecké předměty, aby se hudebníci v prostorách dobře cítili. Musely být po ruce sprchy, zrcadla na líčení, volné místo na kufry s garderobou a hlavně odpočinkové prostory se stoly u zdi, na kterých bylo k dispozici jídlo a pití.

V šatně sice býval klid, někdy však do ní i přes dveře doléhal zvuk předskokanů na pódiu. V některých případech, třeba když byli někteří členové kapely nervózní nebo měli špatnou náladu, dokonce Queen vyžadovali, aby předkapelu trochu ztlumili a oni se tak mohli v

klidu připravit na vystoupení...

„Tak co, Frede?“ pravil jsem žoviálním hlasem jednomu z nejslavnějších showmanů na světě.

„Copak, můj milý?“ odvětil již o něco nadšenější Freddie. Asi už se dostával do nálady.

„Co asi? Už víš, co budete dneska hrát?“

„Aha, na to se ptáš.“

Ta stará primadona, kterou jsem maximálně respektoval, obdivoval, ale která mě dokázala i maximálně vytočit, se milostivě uvolila, že nakonec vystoupí. Rozhodně jsem nevěřil tomu, že by byl schopný se vykašlat na své fanoušky, natož na ostatní členy kapely a pomocný personál, který předchozích více než dvanáct hodin potil krev, aby všechno dobře připravil, a páníček se tak mohl přede všemi producírovat ve svých ujetých oblečcích.

Jenom pár lidí mělo k Fredovi přístup, když se připravoval na vystoupení, a tak jsem došel k tomu kroužku „krásných a důležitých“

lidí, kteří ho obklopovali, a znovu se zeptal:

„Hele, tak co dneska budeš hrát, Frede?“

„Co já vím, tipni si.“

„To myslíš vážně?“

„Jasně, Ratty, tipuj!“ a dál hrál to své divadýlko, usmíval se přitom jako sluníčko a všichni ostatní se jako správní vlezdoprdelkové smáli s ním.

„Hm, tak to jsi mi vážně pomohl.“

„Jinak ti to nepovím!“ pravil poněkud rozverným tónem, bezpochyby pro pobavení svého úzkého obecenstva.

„No jak chceš,“ pokrčil jsem rameny, protože mi bylo naprosto jasné, že to jenom hraje.

„Dáme si o to páku!“ navrhl a začal si rozcvičovat svaly na rukách.

„Cože?“

Kdo nás dobře neznal, určitě se divil, že nějaký problémový bedňák v montérkách by mohl upoutat pozornost jedné z největších rockových hvězd na světě. Fred povětšinou reagoval s

úsměvem, mávnul teatrálně rukama nad hlavou a řekl: „Dobrá, tak je vyber ty!“

Na jednu stranu mě sice jeho nabídka potěšila, jenže rozhodně se tím vůbec nic nevyřešilo, takže jsem mu navrhnul, ať zahraje pár fláků od Led Zeppelin, nějaké stounovské klasiky, a „kdybys ses na to cejtil, tak bys taky mohl přidat něco ze svýho vlastního repertoáru, co ty na to, Frede?“

„Ty hajzle!“

A v rámci hry mě laškovně přetáhl ručníkem nebo čímkoli, co bylo po ruce, hnal mě z šatny ven a přitom řval: „Stejnou sviňárnu jsi mi udělal na posledním koncertě.“

Ale ale, nějak se ti zázračně vrátil hlas, Frede.

Pořadí písní měl již rozmyšlené. Čím víc se blížil začátek koncertu, tím víc každého rozpiska zajímala, neboť poslední slovo nad konečným výběrem měl vždycky Fred – a ten výběr záležel na celkové náladě a jeho hlasu. Občas předtím dělal trošku zmatky, aby byli všichni ve střehu. Příležitostně nazýval výběr písní Queen „naším

repertoárem“, jako by to byl nějaký král. Koneckonců Freddie Mercury uměl mluvit i velice vybranou řečí, když chtěl, protože byl hodně sečtělý.

„Na takové skopičiny tě užije, Harlekýne.“

Byl nesmírně inteligentní a vzdělaný.

„Třesky plesky, hromy blesky.“

Zkrátka výřečný muž schopný psát hluboké texty plné složitých významových rovin.

„Chtěl se projet na svém kole...“

Pak zbývalo kolečko na mně, musel jsem se sepsaným pořadím písní oběhnout všechny lidi, kterých se to týkalo, aby si případné změny mohli poznamenat do svých rozpisek, na nichž měly většinou písně sepsané ve formě zkratek: z „Bohemian Rhapsody“ bylo „Bo Rhap“ a z „We Are The Champions“ zbylo slovo „Champions“. Přidané nebo vypadlé písně se většinou dopisovaly anebo škrtyly černou fixou.

K šifrovaným názvům písní členové kapely a zvukoví technici dostávali ještě poznámky.

Kupříkladu tlusté D znamenalo, že si má John na baskytaře přeladit éčkovou strunu na D, než začne hrát „Fat Bottomed Girls“. (Rauch P byl pro nás s Johnem kódový název pauzy na cigáro, neboť v tu dobu se zrovna Fred nenacházel na pódiu, a já ho tedy nemusel mít neustále na očích.) Naše pracovní skvadra některé názvy písní na seznamu poměrně troufale přejmenovala, třeba „We Will Rock You“ na „We Will ROB You“ (místo „Rozhoupem tě“ na „Voškubem tě“); „Now I’m Here“ na „Now I’m Queer“ (místo „Stojím tady“ na „Stojí mi tady“); „I Want To Break Free“ na „I Want To Break Wind“ (místo „Chci být svobodný“ na „Chci si ulevit“); „Flash!“ na „Trash“ (místo „Blesk!“ na „Blemc!“) a tak dále.

Rozpiska přilepená izolepou na Fredův klavír byla první „interní informací“, které si mohli nezúčastnění během přípravy koncertu všimnout. Jeho černé, takměř třímetrové koncertní křídlo značky Steinway bylo totiž prvním hudebním nástrojem, který se objevil na pódiu, protože zatímco je bedňáci vykládali z obrovského kufru na nástroje a čekali na třetí nohu, mohli si již přečíst a okomentovat navrhovaný výběr písní pro koncert skupiny Queen. Mezitím moje

maličkost ležela pod jednou tunou dřeva, kovu a nepravé slonoviny a řvala na ně:

„Zvedejte, kurňa!“, abych mohl zasunout na místo poslední nohu.

S blížícím se začátkem koncertu se začínaly strategicky rozmisťovat osušky a nápoje: voda a pivo pro Freda, pivo pro Briana a Rogera a zákulisní bar pro Johna, který obsahoval vodu, pivo, limonády, víno a tvrdý alkohol, záleželo ovšem na tom, co měl zrovna momentálně v oblibě; většinou Southern Comfort, vodku nebo tequillu. Kromě pití v něm měl připravené různé druhy oříšků a lentilky. Bar stál diskrétně na straně ovládacího pultu zrovna v místech, kde mohl hudbu zesílit a zároveň uhasit žízeň. Rozpisku písní měl k dispozici i John a další spolu s odhadovaným začátkem show.

Fred míval ve svém období hedvábných a saténových oblečků v polovině sedmdesátých let na koncertním křídle postavenou skleničku na šampaňské. Vozíval jsem ji zabalenou ve starém ručníku v přihrádce nástrojového kufříku a před koncertem jsem ji vždy vyleštil spodní stranou trika a nalil do ní vodu z kohoutku.

Nikdy v ní neměl šampaňské. V jednom podniku tekla z kohoutku voda tak pochybné barvy, že jsem raději do sklenky nalil minerálku značky Perrier. Pěkně jsem to od Freda schytl – ještě by kvůli bublinkám začal krkat. Po jedné nehodě, při níž se kvůli skleničce na šampaňské málem zranil divák z publika, jsem dostal příkaz vyměnit ji za umělohmotnou. Fred se zděsil, když uviděl takovou nevkusnou sklenici z kdovíjakého obchodu, tak jsme raději přešli na obyčejné plastové kelímky s neperlivou vodou, třeba značky Evian, protože tou dobou už začínalo mít občerstvení v backstagi trošku úroveň.

Těsně před začátkem koncertu jsme museli ukázat Brianovi cestu do prostoru hned za pódiem, kde si mohl naladit kytary a rozcvičit prsty. To mu ovšem nebránilo v čilé konverzaci s přihlížejícími, takže se často nechával unést a zapomínal, které nástroje již stačil naladit a které ne, tudíž většinou musel začít znovu.

Začátek koncertu je na spadnutí a Brian se bezúspěšně pokouší zapojit ukulele do elektronické ladičky.

„Briane, to je přece akustický nástroj!“

Brian se pousměje a naladí je podle svého sluchu.

Johnovy a Fredovy kytary ladím já, a to přímo na pódiu, aby se tak dělo v prostředí a teplotě, ve které budou později hrát. Po několika koncertech na turné už ani Fred a John skoro nechodili na zvukové zkoušky, protože my, bedňáci, jsme měli jejich bezvýhradnou důvěru. Díky tomu si taky mohli trochu přispat.

Queen rozhodně netrpěli nedostatkem sebevědomí, ovšem na některých velkých koncertech pod širým nebem nebo v obrovských arénách ve větších či hlavních městech, jim začaly téct nervy. A právě v tu chvíli nastupovala naše parta bedňáků, aby navodila lepší atmosféru a takříkajíc je hodila do pohody. Queen se pak většinou zasmáli sami sobě a tropili si šašky ze své bombastické show, díky čemuž zůstávali realisty, což nebylo vůbec snadné, uvážíme-li, kolik patolízalů se v jejich okruhu nacházelo, kteří byli schopní do nebe vychvalovat každý jejich krok.

„Fanoušci se už nemůžou dočkat, Frede.“

„Bezva a jak vypadaj?“

(Jak vypadají? Myslí jako natěšeně, inteligentně, nebo našťvaně?)

„No, vypadaj jako docela hezkej pár.“

„Ty svině!“

„Jo, a jestli to ještě nevíte, tak vaše nový album právě...“

„Získalo zlatou desku? Nebo platinovou? Anebo snad dvojitou platinovou desku?“ skočil mi rázně do řeči některý z členů.

„Ne, vyšlo na vinylu.“

„Táhni.“

„Prý už se dokonce prodala jedna deska.“

„Jdi se zahrabat! Radši na to vlítneme. Kdy vůbec začínáme?“

To dobrou už byli všichni nažhavení vběhnout na

pódium, adrenalin vystoupil na maximum a nervózní atmosféra v backstageových chodbičkách se dala doslova krájet. S pořadatelskými legitimacemi zavěšenými na krku garantujícími přístup do všech prostor vyběhli všichni bedňáci na pódium, aby zkontrolovali veškeré nástroje a okoukli potenciální ženský volnočasový materiál v předních řadách.

Mezitím již bylo nutné vyházet z šatny všechny lidi, kteří tam neměli co dělat, protože členové skupiny se konečně převlékali do svých večerních úborů; fintili se a upravovali na ono noční martyrium, které jim přinášelo tolik utrpení i radosti. Fred a Roger v tu dobu na sebe často ječeli vysokými hlasy jako noční párek naježených kocou rů, aby se trochu zbavili napětí a zároveň se procvičili. Roger do toho často držel v rukách paličky a opakovaně tloukl do všeho kolem, a to nejenom do věcí, ale i do svého asistenta a bývalého bedňáka Chrise Taylora (též Crystala – jinak ale spolu nic neměli), aby si rozhybal zápěstí a dobře se mu bubnovalo.

Queen sice často docházeli na pódium s jistým zpožděním, ale jednou ve Španělsku to nebylo jejich vinou, neboť tehdejší návrhář osvětlení Joe

Trovato to poněkud přehnal s laciným místním vínem a strávil několik zkoušek na toaletě. Jak tam tak jako hromádka neštěstí seděl, ztratil úplně pojem o čase, až ho nakonec probudilo k životu jemné poklepání na dveře a známý hlas se ho starostlivým tónem zeptal:

„Není ti nic?“ Joe otevřel a naskytl se mu pohled na nakukujícího Freda spolu se zbylými členy kapely, všichni vyšňoření a připravení vzít pódium útokem. Trovato na ně udělal trpící omluvnou grimasu, upravil se a vrátil se ujmout svého osvětlovačského pultu.

Konečně nastala ta chvíle, chvíle pro skupinu Queen, chvíle, na niž všichni čekali. Brzy vystoupí ve vašem městě kapela Queen a bude hrát jenom pro šťastné držitele lístků. Ony čtyři obličejje profláknuté ve všech časopisech a novinových plátcích budou před vámi stát v pozoru se svými nástroji, naživo, osobně a v celé své kráse. Přejeli kus světa a překonali nejružnější překážky a kocoviny, aby vám mohli zprostředkovat jedinečný zážitek. Tak si toho važte a pořádně si je užijte!

Na pódiu je vše připravené: žluté pásky na svých

místech, vyluxovaný koberec, všechny přístroje jsou zapnuté a tiše bzučí, každý je na svém místě. Bedňáci stojí doslova v pozoru, ovšem ne v nějakém uniformovaném oblečení, i když se nás několikrát pokoušeli přimět, abychom ošacením nějak zakamuflovali svoji přítomnost na pódiu.

Po návštěvě Japonska se Queen rozhodli, že na sobě bedňáci budou mít speciální krátká černá kimona, která ponesou na zádech název kapely vytištěný japonským písmem v červené barvě. Stylové na pohled, ovšem ne moc praktické při manipulaci s vybavením. Navíc takové oblečení by rozhodně nebudilo respekt u skoro dvoumetrového řidiče vážícího jeden a půl metráku ani v dělnících, co mu pomáhají nakládat a vykládat. Všichni osvětlovači na pódiu a na rampách nosili přiléhavé černé kombinézy, ale ty mi přišly velice nepohodlné, protože jsem se musel během koncertu neustále pohybovat na pódiu, ale i nad a pod jeho úrovní, takže jsem nosil džíny a tričko, pokud možno s názvem skupiny Queen na znamení své loajality.

Poslední zvuková zkouška nástrojů probíhala zároveň se zkouškou aparatur. Přesně řečeno ani ne tak se zkouškou aparatur jako s kontrolou

toho, jestli jsou všechny nástroje zapojené do správných kanálů, poté co odehrála předskakující kapela, a že všechno funguje, jak má. Proto často na začátku koncertu slýcháváte vazbení kytar, řinčení bicích a brnkání na klavír, než kapela přijde na pódium. Toto přezkoušení má přesně dané postupy a vyžaduje určitý um, protože když zahrájete moc, dost tím riskujete, ale když málo, tak taky, jelikož byste se nemuseli dozvědět, co potřebujete. Nikdy nesmíte zahrát riff tak, aby jej někdo poznal, zvláště když pochází přímo z repertoáru skupiny Queen, neboť se tím vystavujete riziku, že jej diváci poznají – vy si užijete svých patnáct vteřin slávy, jenže sklídíte hněv kapely. Lepší je zvolit zlatou střední cestu, tedy hrát jednotlivé tóny, případně jeden až dva akordy, ale i tak můžete v obecnstvu vzbudit dojem, že vaše hra přejde v regulérní začátek show. V každém případě vždycky čelíte pokušení jednoduše aparaturu ohulit a stříhnout si pár kytarových akordů za sebou...

I když si to mnozí nemyslí, je velice důležité přezkoušet všechny nástroje těsně před začátkem koncertu, protože i po zvukové zkoušce může dojít k některým změnám. Reproduktory musejí stát přesně na svých místech, protože jinak se

může celková akustika drasticky změnit. Klasická hláška zvukařů zní: „Nebojte, až se sem nahnou lidi, bude to znít dobře.“ Jenže s publikem se objeví v hledišti všemožné druhy radiopřijímačů, které mohou mít značný vliv na fungování „bezdrátových“ systémů kytar a mikrofonů. Zvýšení teploty nebo vlhkosti může taky způsobit problémy při ladění, ale i nepříjemnou dunící zpětnou vazbu u bicích. Přes Brianův zesilovač může vysílat místní taxikářská firma nebo rozhlasová stanice. Nákladní výtahy v budově zas mohou jet pod stejnou fází elektrického napětí jako zvuková aparatura, a přenášet tak do beden zvuk připomínající motorovou loď. Garantuji vám, že klidně i dvě minuty před začátkem koncertu mohou zařadit na pódiu naprosto nevyzpytatelní elektroničtí šotkové a vy máte pocit, že se museli vynořit z nejtemnějších hlubin Mordoru.

„JEDNA – JEDNA – DVA – DVA,“ ozve se familiérní hlas pódiového zvukaře Jima Devenneyho z Fredova stříbrného značkového mikrofonu Shure 565SD, zatímco se prochází po prknech se slavnou „kouzelnickou hůlkou“: pochromovanou trubkou ze stojanu na mikrofon, kterou Fred používal spolu s mikrofonem jako

svou rekvizitu. Mohla sloužit jako meč, kytara, kulomet, golfová hůl, baseballová pálka nebo co prostě Freda zrovna napadlo. Nejčastěji to bylo: „Moje péro, drahoušku.“

Poté co pódiový manager zkontroloval se svými pomocníky, že je vše v naprostém pořádku, zavolal vysílačkou do šaten, aby se kapela odebrala na pódium.

Následně si Queen naposledy na záchodě ulevili a obklopeni ochrankou, garderobiérem a svými asistenty odcházeli po špičkách na svá místa u pódia, aniž by byli vidět z jeviště, a tam celí nedočkaví postávali a čekali na povel. Poté dostal do sluchátek signál hlavní osvětlovač, aby „zhasnul všechna světla“. Jakmile je vypnul, projel všemi na jevišti i v hledišti nával adrenalinu, a Queen se nechali strhnout kombinací této energie a světlem, které je vedlo na pódium a do „domečku pro panenky“: volně stojící hliníkové konstrukce zakryté černými závěsy a umístěné v zadním pravém rohu jeviště. Tato kostka o rozloze necelých tří metrů čtverečních sloužila kapele jako místo odpočinku či se zde mohli jednotliví členové ukrýt, pokud zrovna nehráli. Ani pracovníci s volným

přístupem do všech prostor sem nesměli.

Z aparatur a obrazovek začalo burácet intro a pomalu se vyrovnávalo s hlukem publika, zatímco syčely výrobníky mlhy a připravovaly půdu pro osvětlení, jež se pozvolna probouzelo k životu. Teď už nebylo cesty zpět. Stovky reflektorů na rampách blikaly, rozsvěcovaly se a zase hasly, ale nikdy ne moc, rozhodně ne na plný výkon, to až se ve vzduchu pomalu začalo vyjevovat kovové monstrum a plivalo různobarevné paprsky ohnivého světla.

Nyní Queen zaujali své pozice: Roger se připlížil ke své soupravě a usedl za vyleštěné bicí, aniž by byl viděn; Brian se svojí na zakázku vyrobenou rudou kytarou propojenou s aparaturou prodlouženým spojovacím krouceným kabelem stál po levé straně schovaný za velkou černou obrazovkou. Já pomohl Johnovi s jeho basou značky Fender na krk, načež odkráčel mezi své reprobedny celý nervózní jako novopečený otec na porodnickém oddělení.

Trio se následně svými nástroji přesně trefí do rytmu úvodní znělky, čímž začíná první píseň, při níž se Brian a John plní sil objeví na pódiu.

Po pár akordech vypluje ladným krokem kočky z „domečku pro panenky“ Fred, vyškubne mi z ruky svůj mikrofon s nástavcem a jakoby nic míří na pódium. Jakmile zaujme svou pozici v popředí, ohlušující řev diváků, který krátce předtím vítal ostatní členy kapely, dosahuje zcela nevídané úrovně, a když se osvětlovací rampa nad jejich hlavami přesune do své konečné polohy za svitu oslňujícího světla doprovázeného vybuchující pyrotechnikou, vzniká tím vskutku ohromující příval energie. Motto skupiny Queen totiž zní: „Oslep je a ohluš je!“ a je vidět, že funguje za všech okolností.

Queen jsou tu od toho, aby vás bavili. VELKÁ show, VELKÉ hity, vše tady a teď – NEJLEPŠÍ KAPELA NA SVĚTĚ! Queen tu už kdysi hráli, a proto existuje určité očekávání z obou stran, asi jako když jdou na schůzku dva bývalí milenci a oba přemýšlejí, kam až to asi zajde?

Atmosféra je nabitá energií a sexuálním napětím, kdo učiní první krok?

Fred. Fred je zkrátka mistr. Dráždí a šálí své publikum jako zkušený milovník, využívá své síly, vychytralosti a moci, aby se ujal vedení.

Těsně před svým konečným vítězstvím ještě krapet zvolní, aby dal najevo, že je rovněž zranitelný smrtelník, načež pozvedne nadšení publika do takové výše, že je pomyslné hudební vyvrcholení takřka na spadnutí.

Ne nadarmo zvolá: „Nejradši bych vás všechny vošukal!“

Ještě aby tak dodržel slovo. Sotva si zraky publika uvykly na oslňující světlo, přichází na řadu maximální orgasmické nasazení. A je to tady zase – další den na pódiu. Queen bývají na koncertech povětšinou výborní, v některých případech i absolutně skvělí, anebo zase naopak ne tak dobří. Nicméně tehdy se jednalo o nejslavnější naživo vystupující kapelu, kterou každý toužil vidět. Dosáhla toho poměrně jednoduše, uměla prostě hrát. Členové kapely byli mistry ve hře na své nástroje a byli pevně přesvědčení o kvalitě své práce. Když se Queen krátce po vydání nového alba vydali na turné, vždycky jim šlo o to, vydat ze sebe před platícím publikem to nejlepší, aby se tito čtyři maníci mohli právem nazývat nejlepší kapelou na světě.

Při první písni ještě vládlo jisté napětí, funguje

všechno, jak má?

Nejspíš jo, odhadoval jsem z poslechu, jenže co kapela, jak to slyší ona? Takže nadešla chvíle na oční kontakt – buď jsme vyhledali očima my je, nebo oni nás. Podle přikývnutí, mrknutí anebo různých gest šlo odhadnout, nakolik jsou spokojení. Se stoupajícím soustře děním si muzikanti postupně přestávali všímat nepříjemného kouře, spršek popela z pyrotechniky a prachu slétávajícího ze stropu. První song vždycky jede jako namydlený blesk a často rovnou volně pře chází v ještě rychlejší druhou píseň bez jakékoli přestávky či úvodu.

Po závěrečném zaburácení akordů se Queen divákům ukloní a poděkují, Fred většinou zaječí pisklavým hlasem: „Díky – MOC!“

a poté se publika zeptá:

„Jste připravený?“

„JO!“

„Rozjedeme to?“

„JO!“

„Fajn, tak na co čekáme?!“

Během dalšího jednoho dvou rychlejších rokenrolových kousků si ještě udrží nadšení davu, načež přijde na řadu klavírní píseň, díky níž si může Fred i diváci na chvíli odpočinout, on mi navíc může sdělit případné připomínky.

„Řekni mu, ať si ten křáp pořádně naladí, jak na to mám zpívat??!“

„A koho tím myslíš, Frede?“

„Vždyť víš! A další vůbec nedrží rytmus! Co to s ním dneska je?“

Jen souhlasně přikývnu.

„No to už je teď stejně jedno. Jak se řekne belgicky dobrý večer?“ zafuněl.

„Máš to napsaný propiskou na ruce, Frede.“

„Jak to mám v týchle tmě asi přečíst, nevíš?!“

(Bedňák: telepat, fackovací panák a lingvista s infračerveným zrakem?)

„Těžko říct, stejně se potíš tak, že ti to určitě slezlo z ruky.“

„Co říkáš?“

„Hm, asi Guten soir, señoras?“ odvětil jsem a pokrčil rameny.

„Kašlu na ně!“ zadrmolil Fred a zvolil nejjednodušší řešení – pozdravil je ve svém rodném jazyce.

Pak proběhla předávka z ruky do ruky – Fred mi podal svůj mikrofon a já mu předložil horkou vodu s medem a citronem. Fred se trochu napil, aby si uvolnil hrdlo, a pak se posadil zpátky na stoličku, protože jej teď čekala chvíle za pianem. A znovu se vrací palčivé otázky: je Fred s dosavadním průběhem koncertu spokojený? Běží v jeho mercuryovském světě všechno jako na drátku? Během toho, co zlehka brnkal na klávesy, se i pozvolna uveleboval na stoličce a házel své myšlenkové perly hladovému publiku, zatímco já jsem se krčil na kraji jeho černého klavíru značky Steinway nebo pod jeho křídlem, nespouštěl z něj oči a snažil se za každou cenu vyhnout pestrobarevným blikajícím světlům a

hypnotizujícím odleskům, jež odráželo dokonale vyleštěné víko.

Zbytek kapely využil této příležitosti, aby si trochu odpočal, uhasil žízeň, popřípadě se vyjádřil ke zvuku na pódiu. John měl povětšinou minimální připomínky, obyčejně k virblu a hajhetě u pódiového odposlechu. Fredova první píseň na klavír byla nejdůležitější částí večera, neboť v tu chvíli se kývnutím hlavy, pohybem ruky či výrazem v obličeji vyjadřoval ke kvalitě produkce. Podle jednoho pohledu jsem dokázal poznat, jestli chce vokál trošku zesílit, zda klavír není moc nahlas, jestli není hotový z předchozí náročné noci, nebo dokonce jak podle něj hrají ostatní členové kapely... to vše z jeho grimas, pohybu prstů a sklonu hlavy. Jedno mercuryovské pohnutí rukou se velice podobalo královskému pokynutí Jejího Veličenstva. Zatočením prstů dával Fred najevo, že je mu vedro a já mám zapnout větrák pod pianem, aby ho trochu osvěžil. Když pokynul, zamrkal nebo se usmál způsobem, na němž jsme se předtím nedohodli, bral jsem to jako ujištění od staršího bráchy, že si věří a všechno je v pořádku.

Přiznávám se bez mučení, že mě to bavilo,

dostávalo, zkrátka dělalo mi to dobře. A jak jsem mu to oplácel já? Dělal jsem si z něj třeba srandu tak, že jsem mu na kraji klavíru hrál loutkové divadlo nebo jsem nosil na hlavě baseballovou čepici od jednoho japonského fanouška, které z přední části vyčnívaly obrovské tleskající ruce. Anebo jsem vykoukl zpoza piana, tahal za nitě tak, aby loutka tleskala Fredovi spolu s davem. Jeho to vždycky rozesmálo. Pak mě pronásledoval až do postranní části pódia, kde mi ušetřil z legrace štulec.

Kdyby mě v jiném zaměstnání šéf udeřil, bylo by to považované za závažné porušení práv bez ohledu na okolnosti, jenže když mě plác nul Fred, bral jsem to jako součást pracovní náplně, jako pouhou ventilaci přebytečné energie, navíc to byly rány z legrace, takže vůbec nebolely. Krom toho jsem v té době už nebyl žádné ořezávátko!

Pódioví technici měli na diváky docela dobrý výhled, protože na hlediště dopadalo světlo z jeviště. Jinak na tom ovšem byli členové kapely, protože ty neustále osvětlovaly silné bodové reflektory, které jim mířily přímo do očí. Treba na takového Freda jich směřovalo nejmíň deset,

takže odhadoval atmosféru v hledišti na základě pokřiků z publika a celkového pocitu, neboť neviděl dál než na prvních pár řad. Ale to mu úplně stačilo.

Po koncertě v jednom menším americkém městě vypadaly reakce pana Mercuryho zhruba takto: „Viděli jste ty obludy v první řadě?! Viděli?

Fuj, to byl hnus! To už se na koncertě Queen nesmí nikdy opakovat!!“

Takže diváci budou před koupí VIP vstupenky procházet konkursem, nebo jak si to představuje? Zkus to navrhnout promotérovi a uvidíš...

Míval jsem sto chutí prohlédnout si z pódia reakce těch „jeho oblud“, nebo naopak těch „hodných jeho pohledu“, jenže vždycky když mě přitom přistihl, sjel mě pohledem, že jsem pokaždé zůstal jako přikovaný. Mým úkolem bylo střežit ho jako ostříž a být neustále připravený okamžitě přiběhnout na pódium, samozřejmě lehce přikrčený, tře ba vyprostit kabel jeho mikrofonu, který se mu po cestě někde zamotal, a přitom si dávat setsakra dobrý pozor, aby mě z hlediště nikdo neviděl. Vypadal

jsem, jako by mě věčně bolely záda, takže rozdíl mezi mnou a „obludami“ v předních řadách nebyl nijak valný, všichni bychom se výborně hodili do role zvoníka u Matky Boží.

Nicméně Fred býval na pódiu vždycky stoprocentně koncentrovaný a dokázal se sám vyhýbat situacím, které by mohly skončit nepříjemným trapasem, ačkoli se třeba někdy nechal unést svým spontánním, nápaditým a výrazným projevem. Brian si to na rozdíl od něj po jeviště štrádoval sem a tam stylem, když hraju, nevidím, neslyším, a jeho černý kroucený spojovací kabel jenom vlál za jeho tmavou kudrnatou hlavou. V takových případech Fred hbitě ustoupil stranou, aby se jejich kabely nepřekřížily, nezamotaly, a neznemožnily tak jejich další pohyb, z čehož by mohla být akorát ostuda. Jakmile se Brian začal přes pódium vracet, v myšlenkách stále někde na své planetě May, Fred obvykle podstrčil svůj nástavec na mikrofon pod Brianovým kabelem, aby nevznikl uzel. Pokud se mu to nepovedlo, prostě majk upustil na podlahu, zdviženým obočím mi dal signál a použil náhradní mikrofon. Někdy si mi sednul na záda a usmíval se, zatímco já byl na všech čtyřech a ten spletenec uprostřed jeviště

rozmotával. Občas na mě rajtoval jako na koni a hihňal se u toho. To je prča, co? Radši toho už nech, Frede, nebo ještě přijdeme do řečí...

Johna se tyhle tahanice o kabely netýkaly, protože se obvykle držel v zadní části jeviště nebo v úrovni stupínku pro bicí; na pozdějších koncertech Queen už ani kabel nepotřeboval, jenžto měl všechny kytary napojené na bezdrátový systém značky Nady. John vystudoval elektrotechniku, takže když technika zradila, bral to hodně vážně!

Nicméně první pokus z konce sedmdesátých let s použitím bezdrátového systému na Johnovu basu nebyl úplně úspěšný. Při zvukové zkoušce jsem na ni nainstaloval v té době naprosto špičkový bezdrátový systém značky Schaeffer a po zahrání několika různých tónů na basu jsem se přes reproduktor zeptal zvukaře kapely Tripa Khalafa:

„Není tam moc komprese? Jak to zní?“

„Jako krokodýlí prdy,“ zněla jeho zklamaná odpověď.

No tak zase zpátky ke káblům...

Fred kabel k mikrofonu zbožňoval, používal jej jako další rekvizitu na pódiu, vášnivě ho tisknul a kroutil, práskal s ním jako s bičem nebo házel jako s lasem. Pouze na posledním turné Magic, které se odehrávalo na velkoplošných venkovních pódiiích, přešel na bezdrátový mikrofon:

„Hm, velice moderní věčička,“ poznamenal během zkoušek, když mu ukázali nejnovější a nejdražší výdobytek tehdejší techniky: „A taky docela rajcovní!“

Mikrofon značky Sony falického tvaru se od jeho klasického majku Shure dost lišil – byl delší, širší a matně černé barvy, v sex shopu by si ho zákazník mohl klidně splést s robertkem.

Poté koncert Queen pokračoval směskou – kousky z nového i starého repertoáru převážně klavírního rázu, aby Fred snadno udržel tempo.

Po šíleném pobíhání po jevišti najednou zmizel v temnotě a bodový reflektor ho znenadání zabral položeného na klavíru a chvíli se zdálo, že se snad nervově a fyzicky zhroutil. „JSEM ÚPLNĚ HOTOVEJ!“

zaječel do mikrofonu a dav souhlasně zaburácel, což ho jenom po vzbudilo k tomu, aby vstal a opřel se o piano, jako by ho chtěl osouložit.

Od klavíru jinak Fred s publikem moc nekomunikoval, maximálně občas pokývnul hlavou, poděkoval nebo něco poznamenal; nejvíc se vždycky rozhovořil ve středu pódia, nejlépe na prodlouženém molu, kde měl všechny bodové reflektory jenom pro sebe. Právě tam mohl nejlíp využít svou řeč těla, vizáž i hlas, a že mu to šlo. Nikdy jste netušili, čím zrovna překvapí, třeba jako když se optal předních řad, jestli chtějí nějakou písničku na přání.

Jednou ho fanoušek požádal o píseň ze staršího repertoáru, kterou naživo nikdy nehráli: „Tu že mám zahrát? Jo? Máte štígro!“ odvětil pronikavým, teatrálním, vysokým hlasem, načež pohodil hlavou a odkráčel zpět. Hláška „máte štígro“ se ujala a použil jí ještě na několika turné. A nejen na nich.

U klavíru jsem Fredovi podal další horký nápoj, o nějž předtím požádal.

„Jak to jde, co myslíš?“

„Dobře, Frede, výborně.“

„Výborně? Bezva, tak to má být.“

Někdy však očekávaná reakce publika neprobíhala podle plánu, tak se musel Fred víc snažit, aby dav přetáhl na svou stranu, třeba jako na prvním madridském koncertě Queen v roce 1979. Člověk by řekl, že Španělé mají horkokrevnou a citlivou náuru. Ne. Po každé písni se sice z hlediště ozval potlesk, ten však rychle utichl. To Freda dost dopálilo, takže se to zkusil jinak a došel až na kraj mola, kde si sklenkou na šampaňské (ovšem s vodou) imaginárně připíjela s platícími diváky a utrousil pár vět v místním jazyce. Ani to nepomohlo, načež chrstl do předních řad zbytek vody a vyštěkl: „To máte za to, že jste Španělé!“ Poté zagestikuloval směrem ke zvukaři, jenž seděl uprostřed tohoto líného davu a zaječel: „VOHUL TO!“

Jakmile byl zvuk zesílený, pustil se Fred se vši vervou do toho, aby se Španělé pořádně rozjeli a zbytek kapely taky. Zafungovalo to a od té chvíle se koncert a reakce publika odvíjely podle jeho představ. Fred šel vždycky rád příkladem. Získal

si je třeba tím, že při zatmívačce nenápadně přecházel ke klavíru. Pak při řevu a volání, které následovaly po aplausu, praštil pěstí do víka klavíru a zařval mimo mikrofon: „Takhle se to do prdele dělá.“ Tak si byl jistý sám sebou a svým úžasným talentem.

„Všechno jak má být, Frede?“

„No jo, jenom vyříd' Brianovi, ať se trošku krotí, vůbec neslyším svůj zpěv!“

A jak mám donutit rockového kytaristu, aby trochu zvolnil, to už mi neporadíš, co?

Stačí mu dát noty. Ve fiktivním dokumentu Hraje skupina Spinal Tap se heavymetalový kytarista chlubí tím, že hlasitost na jeho zesilovači nekončí standardní desítkou, nýbrž jedenáctkou. Prostě že má něco extra, kdyby bylo náhodou potřeba. Brian May měl hlasitost na dvanáct a půlce. A klidně by ještě přidal...

Co následovalo? I ostatní museli přidat na hlasitosti.

QUEEN PŘICHÁZELI NA KONCERTECH O SLUCH.

Pardon, chtěl jsem napsat: „Queen přicházeli na koncertech o sluch.“

Důkazem toho budiž mé sluchové ústrojí. Když jsem byl před pár lety na kontrole sluchu, položil mi lékař otázku, jestli jsem byl někdy zaměstnán v hlučném prostředí. Nejspíš budu muset dát do aukce pár svých suvenýrů z cest, abych si na stáří mohl pořídit slušná naslouchátka.

Když to Queen na koncertech opravdu šlo, když se do toho takzvaně „opřeli“, na pódiu to hučelo a pulzovalo takovým způsobem, že měli všichni bedňáci na jevišti skoro pocit, jako by byli součástí kapely.

Zvuk se na pódiu při koncertu lišil podle toho, kde jste zrovna stáli.

Rozhodně do vašich uší nedoléhal vyvážený mix zvuku jako do předních řad, protože převládal zvuk z bedny, u které jste zrovna stáli nejbliž. Dobré bylo stát po stranách pódia, tam jste mohli slyšet skoro všechny nástroje a zpěv. Pokud jste si stoupnuli za bicí, jako byste vstoupili do úplně jiného hudebního světa. Slyšeli jste skutečný zvuk z bubeníkovy bušení do tohoto nástroje plus

zesílený zvuk z jeho zesilovačů a k tomu ještě rány a echa odrážející se od zadní stěny nebo stropu.

Za „zadní lajnou“, kde už kapela žádné vybavení neměla, jste se mohli posadit, zavřít oči a mohli jste – aniž byste cokoli viděli – cítit onu energii a masáž smyslů. Odér z barevných filtrů, které se pekly na stovkách reflektorů, teplý závan elektřiny z hučících aparatur a pachut' kouře a prachu vás doslova pálily v krku. Cítili jste chvění reproduktorových skříněk a rány do hrudi při každém úderu kopáku. Stačilo natáhnout ruku a mohli jste si ještě všechno osahat: ostré hrany a zaoblené rohy nástrojových kufrů, hustou vazbu pódiového koberce, chlad ledové vody v nápojových skříních, ladné a smyslné obrysy kytarových těl a pálení ochranného potahu Fredova kabelu k mikrofonu od toho, jak jsem ho neustále tahal a smotával. Když Roger zaklonil hlavu, bylo lepší se od jeho bicích stáhnout, protože to obvykle znamenalo, že brzy vyflusne do vzduchu chrchel ze svých plic ztahaných od neustálého bubnování a hulení spousty cigaret značky Marlboro. Chudák ten, kdo pak po něm musel následující den činely leštit...

Koncert pokračoval nejrůznějšími hity a novými písničkami ze zrovna vydaného alba až zhruba do poloviny setu, kdy přišel čas na sóla, jež Fred započal zpíváním stupnic, aby přiměl obecenstvo hlasitěji reagovat. V těchto chvílích se nejvíc projevil jeho divadelní um, neboť najednou měl v hrsti tisíce diváků jenom díky svému hlasu a charismatu. Součástí koncertu bylo i (naštěstí) krátké sólo na bicí, při němž se Roger změnil ve zvířátka ze seriálu The Muppet Show, a prodloužené kytarové sóličko, které bylo poměrně ucházející... teda někdy. (Byl jsem ještě mladý, když Brian začínal se svými sóly...) Ideální doba na přestávku: Roger sešel ze svého vyvýšeného stupínku na jevišti rovnou do domečku pro panenky, aby si dal trochu oddech, napil se, popřípadě nasál trochu kyslíku. To už tam obvykle odpočíval Fred, který si svlékl triko, osušil se ručníkem, převlékl se, občerstvil se a poté chvilku pocucal pastilku Strepsils proti zánětu ústní dutiny. John žádné sólo neměl (sólička na basu jsou ještě horší než na bicí), takže se jenom přišoural, vzal si cigaretu, kterou jsem mu již zapálenou podal a vrátil se za své reprobendy na rychlých pár pávů, maximálně ještě hodil po Brianovi několik arašídů, když se začínal ve svém kytarovém onanování ztrácet.

V určitou chvíli, někdy uprostřed koncertu, přišla řada na akustickou vsuvku. To se posadili na barové stoličky v přední části jeviště, přičemž někdy přišel dopředu i Roger a hrál na tamburínu, kopák a zpíval. Byla to jediná možnost, kdy si mohli fanoušci dobře prohlédnout trio RMT (Roger, Meddows, Taylor), nepočítáme-li závěrečný úklon a poděkování na konec show. Roger je však vidět stejně nemohl, protože měl slabý zrak a musel nosit čočky. Když zkoušeli v montreuxském studiu jeden bluesový kousek na neworleanský koncert v roce 1978, dostal přezdívku Slepýš Taylor. Roger měl hodně přezdivek, asi nejoblíbenější byla Duháček. Rog dbal hodně na módní trendy a oblečení si vždycky zásadně pořizoval sám, povětšinou křiklavých odvážných barev a vytvářel naprosto neuvěřitelné kombinace. (Klidně by se mohl přihlásit na konkurs k hlavní roli v muzikálu Josef a jeho úžasný pestrý barevný plášť.) No, a když už jsme u těch přezdivek: Freddie: Kermit – po jedné z postav z The Muppet Show, žabáku Kermitovi. Během Fredova „baletního“ období v roce 1977 si oblékl na pódium bílý trikot, a když reflektory se zeleným filtrem ozářily jeho mrštnou postavu v přiléhavém úboru, vypadal přesně jako ona

postavička, zvlášť jakmile usedl na jevištní schodiště. „Už jsi doskákal?“ (Musím ovšem dodat, že před ním si mu tak nikdo neodvážil říct.) V té době dal rozhovor hudebnímu plátku NME, v kterém posléze vyšel titulek: „JE TO PRAŠTĚNÝ NEBO NE?“ Asi si dokážete představit, že mu to radost vůbec neudělalo, načež následovalo dlouhé období napjatých vztahů mezi ním a novináři.

Personál ho většinou oslovoval prostě Frede, jenom když s ním bylo těžké pořizení, říkalo se mu Lotr s předkusem, a když už byl opravdu k nesnesení, dostával všemožné hanlivé přezdívky, jednou z nich byl třeba Kobylák. Ne že by měl zuby jako kůň, spíš narážely na jeho obdiv ruskému baletnímu tanečníkovi Václavu Nižinskému.

„A to je kdo?“ ptali se všichni. Nevyhrál náhodou nějaké dostihy?

Fred se tímto tanečníkem a jeho kostýmy, konkrétně černobílým trikotem, nechal při živých vystoupeních skupiny Queen hodně inspirovat. Mary Austinová, dlouhodobá Fredova přítelkyně, s ním ještě v roce 1977 žila a právě ona

Freddiemu (Fred mu nikdy neříkala) darovala bohatě ilustrovanou knihu na křídovém papíře o Nižinském.

Napsala do ní Freddiemu dokonce věnování, znělo: „Pro opravdového umělce.“

Dostihový kuň téhož jména, tedy Nižinskij, byl samozřejmě stejně jako Fred plnokrevný šampion, který vyhrál několik cen.

Brian: Percy – po Percym Throwerovi, zahradníkovi, který se proslavil v britské televizi. Brian miloval přírodu a rád zahradničil. Když jsem v roce 1976 jel před půlnocí s nějakými věcmi do jeho londýnského domu, otevřel mi v odrbaných hadrech s baterkou v ruce a s listy a větvičkami zamotanými v bujné kštici. On se svým milovaným rostlinkám a stromkům věnoval klidně i v noci. Okamžitě získal přezdívku Infračervený zahradník, a to taky kvůli tomu, že studoval astrofyziku a infračervenou astronomii.

John: Ptáčník nebo Deaky (viz jeho příjmení). Na začátku amerického turné v roce 1978 měl John vlasy po vojensku nakrátko zastřižené a vypadal jako Ptáčník z Alcatrazu. Bral to ovšem

s humorem a na přídavky se oblékal do trestaneckého mundúru, který mu bedňáci na turné zakoupili.

Homosexuálně orientovaní se s vymyšlením přezdívek moc nepárali, prostě dali každému z pracovníků mužského pohlaví a „přidruženým přátelům“ ženské jméno.

Další přezdívky členů skupiny Queen:

Freddie Mercury: Melina (Melina Mercouriová – řecká filmová hvězda)

Brian May: Maggie (Maggie Mayová – písnička od Roda Stewarta) Roger Taylor: Elizabeth (herečka Elizabeth Taylorová) John Deacon: Belisha (podle anglického názvu signalizačního zařízení pro chodce)

Mně říkali Heleno, radši se neptejte proč.

Akustické intermezzo vyvrcholilo Fredovou a Brianovou zjednodušenou verzí „Love of My Life“. Ideální příležitost, kdy se mohlo přidat i publikum a zapět si s nimi, jednalo se o jeden z nejpozoruhodnějších okamžiků večera. Na turné snadno vůči divákům otupíte, přesytíte se a

začnete k nim být cynický, někdy skoro zaujímáte nepřátelský postoj. Jenže když na vlastní oči vidíte a uši slyšíte přes sto třicet tisíc lidí, jak zpívá jako jeden muž jazykem, který není jejich mateřštinou, cítíte výjimečnost takové chvíle. Možná vám to bude připadat jako otřepaná fráze, ale v takovém případě opravdu hudba nezná hranic.

Tou dobou už se show plnou parou valila k závěrečné části večera s takovými hitovkami jako „I Want To Break Free“ anebo „Radio Ga Ga“, k níž se opět mohlo obecenstvo tleskáním krásně přidat. Při zkoušení písně „Ga Ga“ na živé vystoupení nahradil Fred slovo radio příhodným rýmlem fellatio (ano, felace). Když to členové kapely poprvé uslyšeli, málem puknuli smíchy, nicméně platící diváci neměli nikdy možnost tuto jeho libůstku naživo ocenit. Fred rád překvapoval a provokoval, ale především k smrti rád hrál, a šlo mu to velice dobře.

Pouze jednou mě Fredův výkon na pódiu zklamal, přestože jinak se choval jako dokonalý profesionál. Stalo se tak na jediném koncertě, jež kapela odehrála na Novém Zélandu, a to na aucklandském Mount Smart Stadium, čili pod

širým nebem. Nový Zéland: překrásná země, ale peklo pro rockery na turné, jenžto jste tu o kluby, drogy a lehce přístupné holky skoro nezavádili. Proto nás také napadlo, že by si u imigrační kontroly mohl úřad s klidem vyvěsit ceduli: Genitálie k odbavení zanechte zde – po dobu pobytu je nebudete potřebovat.

Teda pokud nejste na ovce. To byste si určitě vybrali.

Fred se sice dostavil na pódium za zvuku úvodní smyčky, jenže dost pozdě a byl úplně namol. Nudil se nebo na něj měl někdo špatný vliv? Asi obojí. Pozdě dorazil kvůli Tonymu Williamsovi (neboli panu Hydeovi), našemu kostymérovi, který mu oblékl obráceně kalhoty, předeck dozadu, na což se přišlo, až když se Fred vydal na dlouhou cestu k venkovnímu pódiu. Tony byl věčně v lihu a nezřídka měl takovou třesavku, že pak z něho vypadla prosba: „Drahoušku, navlíkni mi prosím tě na jehlu tu nit.“ Výborný člověk, ale jakmile se napil, stalo se z něj zvíře. Být s ním v té době kamarád znamenalo chlastat první ligu.

Koncert začal, jenže Fred se pořád chichotal a

zapomínal texty písní, nastupoval moc pozdě nebo naopak brzo, a dokonce se mě ptal, které skladby vlastně má hrát a v jakém pořadí! No, večer sice nedopadl katastroficky, některé songy zahráli docela dobře, jenže tu a tam Fred přestával držet tempo, a ve výsledku tím trpěla celá kapela. Jako přídavek zazněla klasika od Elvise Presleyho „Jailhouse Rock“ a na pódium byl pozván Tony – samozřejmě ne ten opilý kostymér Tony, jenž by si určitě myslel, že s ním zvládne zpívat, ale Tony Hadley, zpěvák a frontman Spandau Ballet. Tony, který měl zrovna tou dobou přestávku na turné, byl úžasný a velice skromný človíček – problém byl, že vůbec neznal slova! Chápete to? Rocková hvězda a nezná text elvisovské „Jailhouse Rock“?

Jak jsem se tak krčil u kraje Fredova klavíru a pozoroval, jak si může plíce vyzpívat, občas jsem se podíval po publiku a přemýšlel jsem o životě, smrti a kudy se vlastně moje životní cesta ubírá. Co mě čeká?

Jaký má vlastně můj život smysl? Proč tohle dělám? Je mi pětadvacet a mudruju tady pod pianem. „Je tohle skutečnej život? Stojí mi za to?“ Předposlední řádek textu Bohemian

Rhapsody: „Všechno je stejně jedno...“ mi na to odpověděl docela trefně, protože mi často celé to „rockerství“ přišlo úplně marné, zvláště když se mi ještě turné začínalo zajídat. Nicméně jakmile píseň skončila a rozsvítily se všechny reflektory, a osvětlily tak tisíce fanoušků, kteří byli z „Bo Rhap“ na vrcholu blaha, řekl jsem si, že některým lidem tak všechno jedno docela není a tenhle koncert je důležitým okamžikem v jejich životě.

Zatímco jsem dál přemítal, kapela Queen spustila další rockeřinu a moje zpytování bylo rázem tatam. Zpátky do práce, jako vždycky.

Poslední song na jejich rozpisce vyvrcholil tím, že jsem odpálil ohňostroj v přední části pódia – a lehce tak sežehnul několik fotografů a členů ochranky. Holt riziko povolání. Brian byl jediným členem skupiny Queen, který během koncertů s publikem přímo komunikoval, a to obvykle jednou nebo dvakrát. V polovině sedmdesátých let, vždycky před závěrečnou skladbou večera, Brian oznámil: „Rozloučíme se s vámi jako obvykle, ponecháme vás v rukou božích.“

A pak spustili „In The Lap Of The Gods“. (Bedňáci si to ovšem vykládali po svém: „Rozloučíme se s vámi jako obvykle, bude to taková nuda, že budete chtít vrátit vstupný!“)

Queen pak odešli potmě z pódia za ohromného potlesku, dupotu a jekotu, zatímco my se krčili někdy napůl cesty mezi nimi a publikem a čekali na přídavek. Kolem nás plály nad hlavami publika tisíce zapálených sirek a zapalovačů, třpytily se ve vzduchu plného kouře, popílků z ohňostrojů, vlhka a energií nabitou atmosférou. Tyhle plameny v mávajících rukách byly poměrně běžným jevem, ale když jsem to zažil v Americe poprvé, chtěl jsem ten okamžik na chvíli zastavit a jenom se koukat, nechat se tím celý pohltit a jen čekat, jak dlouho ta světla vydrží hořet.

Chcete ještě jednu?

Přídavek?

DRUHÁ KAPITOLA JEŠTĚ JEDNU PROSÍM – PŘÍDAVEK (A MNĚ DVA)

Jo, jo, přídavek na rockovém koncertě. Vy víte, že přijde, možná přijdou i dva, nebo třeba tři. V polovině sedmdesátých let házel Fred v rámci přídavku skupiny Queen do publika rudé růže. Některý z asistentů z nich samozřejmě předtím musel strhat trny, což byla poměrně náročná práce, jenže Fred si stejně pořád stěžoval, že jich nemá dost. Zcela nevyhnutelně někdy zbylo na stoncích pár malých trnů, takže si Fred rozškrábal svoji jemnou kůži na rukou. Později se rozhodlo, že přejdeme na karafiáty, které měl schované v kbelících pod pianem, aby je diváci neviděli. Mohlo se jich nakoupit víc, takže tolik nenarušovaly náš rozpočet a hlavně při manipulaci s nimi ne tekla krev.

Ve správný okamžik jsem vždycky přiběhl s plnou náručí k Fredovi, a zatímco on rozhazoval

karafiáty do moře natažených rukou, já odnesl jeho mikrofon na stranu pódia a připravil si další náruč. Jakmile rozdál všechny karafiáty, sprintoval zpátky ke klavíru, přičemž jsem mu v půli cesty ještě stačil vrátit mikrofon do ruky. Tomu se říká choreografie... Když měl obzvláště rozvernou náladu, popadl plastový kýbl i květinami a všechno to chrstnul na diváky, sebe, nebo někdy i mě!

Ve své rané kariéře zařazovali Queen mezi přídavky třeba kabaretní song od Shirley Basseyové „Big Spender“ (ovšem místo „Když jsi vešel do baru...“ zpíval Fred: „Když sis umotal trávu...“). Fred se přihnal na pódium ve vyšívaném japonském kimonu, které z něj mělo spadnout jako při striptýzu a před diváky měl stát jenom v červenobílých pruhovaných šortkách na stejně barevných kšandách. Měl si teatrálně vyškubnout pásek kimona, jež z něj mělo vzápětí spadnout.

Ne vždy se mu to povedlo. Před narvaným sálem Hammersmith Ode on jsem se z něj snažil kimono strhnout tak zběsile, že jsem mu nechtěně stáhl kraťasy, jenže ještě předtím jsem musel pásek přeříznout super ostrým řezákem.

Po tomto incidentu jsem měl raději vždycky po ruce mnohem bezpečnější nůžky, s kterými to šlo daleko lépe; Fred už měl hlas beztak dost vysoký, takže nějaký náhodný chirurgický zákrok od svého bedňáka rozhodně nepotřeboval.

Freddie Mercury měl na turné Queen sklon udržovat všechny ve střehu, a to včetně sebe. Dokázal překvapit, kdy byste to nejméně čekali, měnil svoje pohyby, nálady, a dokonce i texty písní. Kdykoliv se hrála jako přídavek píseň „Jailhouse Rock“, dalo se čekat, že přidá nová slova. Fred napůl mluvil, napůl zpíval, aby stíhal tempo kapely, která někdy začala improvizovat a hrála v rytmu boogie. Nejvíc mi utkvěly v paměti popěvky „Šabúnga“, „Šeba“ a „Mmmama mama mama mama mama mama mama mama mama – jáč!“

Hm, že by perština nebo nějaké zanzibarské nářečí?

Když jsme se Freda zeptali, co ty texty znamenají a jak na ně vlastně přišel, odpověděl nejistě: „Děláte si legraci? To jsem přece nezpíval.“

Zpíval a na důkaz mu zvukař pustil nahrávku z koncertu. Dále jsme si všimli toho, že když Brian spustil své kytarové sólo, hodně podobné televizní znělce k westernovému seriálu Bonanza, tak mu k němu Roger s Johnem přizvukovali jako rytmická sekce. A přitom právě oni měli udávat rytmus.

Výběr přídavek se brzy natvrdo ustálil na Brianově „We Will Rock You“ a po ní přišla na řadu skladba „We Are The Champions“. Když Fred přišel do Shepperton Film Studios na nahrávací zkoušky k albu News Of The World z léta roku 1977 a oznámil, že složil song pro fotbalové fanoušky, všichni k tomu přistupovali s opatrností a nedůvěrou – co ho to zas popadlo? Z rocku přes operu na stadiony?

Ale vyšlo mu to. Fred byl sice tichý, uzavřený, někdy až rezervovaný člověk, jakmile však došlo na věc, nebál se okomentovat úspěchy své kapely: „Jsme šampioni – nejlepší na světě!“

Na beton vím, že už tehdy rozpoznal potenciál sportovních hymen a pochopil, že by se daly s úspěchem hrát na živých vystoupeních.

Na druhou stranu vážně pochybuji, že by někdy hrál kopanou nebo fandil na tribunách (možná tomu zanzibarskému kmeni?), čemu však rozuměl naprosto přesně, byla idea pospolitosti, která vládla na fotbalových utkáních, chápal onen zápal a nadšení. Rodiče sice Fredovi zajistili dobré vzdělání, to ale neznamenalo, že by nedokázal komu nikovat a přátelit se s prostými lidmi – svými fanoušky. Sledoval fotbal v televizi a měl moc rád důležitá sportovní utkání. Jeho nejoblíbenějším fotbalovým týmem, hned po Anglii, byla Brazílie kvůli oněm úžasně ladným pohybům, které hráči předváděli na hřišti, jejich stále rozesmátým tvářím, a hlavně oddané základně zanícených fandů.

Fred si občas „čutnul“ na pódiu, když mu někdo z davu hodil míč, dokázal ho hodně silně a stylově odkopnout zpátky. Klidně by z něho mohl být dobrý střední záložník, teda kdyby se celou dobu držel za nějakým svalovcem. Jediný venkovní sport, který jsem viděl Freda hrát, byl tenis, jež hrál taky Roger, kdykoli k tomu měl příležitost.

Nakonec tedy do živých vystoupení skupiny Queen pronikl i sport.

Když v prosinci roku 1977 poprvé hráli naživo „Champions“ v newyorské Madison Square Garden, přišel Fred na pódium v modrobílé bundě NY Yankees a baseballové čepici. New York Yankees zrovna získali titul ve Světové sérii, a ačkoli je Garden pětipatrová, reakce davu o dvaceti tisících lidech otřásala budovou v základech. Fredovi ovšem také šel na pódium výborně baseball, klidně by uspěl jako pálkař, podle toho jak odrážel nástavcem na mikrofon nejružnější předměty, které létaly na pódium. Japonci jsou rovněž vášnivými fanoušky baseballu, tudíž je velice potěšilo, když Fred odpaloval barevné igelitové pytlíky, které rádi házeli na jeviště. Na oplátku pak hodil do davu pár lahví Heinekenu...

Na turné Magic došlo na druhém mnichovském koncertě ke vsutku magické souhře okolností. Krom toho, že se tu skupina Queen cítila jako doma, neb tu měla hodně přátel, tak zrovna ten den se v rámci Světového poháru v roce 1986 hrálo finále mezi Západním Německem a Argentinou. Veškerý německý personál Olympiahalle seděl jako přikovaný u malé televize. Zápas byl vyrovnaný a šlo se do prodloužení, zrovna když Queen nastoupili na

pódium a výsledek ještě nebyl znám. Fred měl dokonalý plán, pokud vyhraje Německo, přijde na „Champions“ v německém fotbalovém trikotu a do zcela jistě rozvášněného davu kopne jeden nebo dva míče. Bohužel zvítězila Argentina, takže mu byl tento příhodný zlatý hřeb jeho posledního živého vystoupení v tomto městě upřen.

Kopaná je sport pro obyčejné lidi a Queen, třebaže se její členové mohli ohánět vysokoškolskými diplomy a občas působili dost arogantně, byla přece jenom kapelou pro obyčejné lidi. Vždycky podávali kvalitní výkony, a to jak na deskách, tak na koncertech, a když mohli přispět penězi na dobrou věc, neváhali, takže jakákoli kritika na ně byla krátká. Obliba Queen a jejich hudby přestávala být pomalu v módě jenom kvůli tomu, že kapela sklízela takové úspěchy.

To se přece v Anglii nemůže stát, že by byl někdo populární, a ještě k tomu talentovaný! Ono totiž, abyste uspěli v hudebním průmyslu, musíte mít hlavně talent a podávat kvalitní výkon; a pokud se chcete udržet dlouhodobě na špici, je k tomu zapotřebí obrovské výdrže,

sebedůvěry a odhodlání. A to všechno skupina měla. Fred ve velkém.

Ve velkém taky noviny a bulvár o Fredovi psaly, jenže to byly většinou blbosti, protože se novináři zajímali pouze o jeho slabé stránky, životní styl a sexuální život. Fred si sice jen tak něco nepřipouštěl, ale tento přístup médií se ho občas přece jen dotknul. Když fanoušci špičkovému fotbalistovi vyčítají, že není ve formě nebo nedává góly, může je umlčet tím nejlepším způsobem – vstřelí vítěznou branku, nebo ještě lépe dá hattrick. Fred zacpal pisálkům hubu další hitov kou a kapela Queen platinovou deskou a nadšenými ohlasy na re kordní živé vystoupení, na kterém dokázali, že jsou opravdovými „šampiony“.

S přídavkem „Champions“ končil i celý koncert. Osvětlovací rampa s naplno zapnutými reflektory se přesunula a naklonila směrem k divákům, načež pódium zavalil dým a suchý led a spolu s ním i kapelu Queen. Po pár úklonech se rozpálená a zpocená kapela odebrala rovnou do backstage ještě za zvuku potlesku a puštěné písně „God Save The Queen“. Po cestě je asistenti zasypávali froté ručníky. Jejich cílem byla šatna,

kde buď slavili, hádali se nebo seděli potichu jako zařezaní. Po chvíli se vrátili na pódium, a tohle kolečko několikrát opakovali.

Jak dneska hráli? Jakou měli odezvu? Když se jim koncert opravdu povedl, byla to vsutku výjimečná a magická chvíle. A když ne, věděli jsme to my, věděli to i oni, ale publikum si nikdy nestěžovalo.

Pro ně byli vždycky nejlepší! V jistých městech a prostorách však Queen podávali nejlepší výkony, jmenovitě v losangeleském The Forum, Madison Square Garden, Montreal Forum, frankfurtské Fest Halle, tokijském Budokan, a co se mi hned vybaví, byla živá vystupování v Holandsku nebo Londýně, přesně na těchto místech kapela hrála vždycky nadstandardně. Na posledním turné Magic, které jeli v roce 1986, vystupovali mnohokrát pod širým nebem a rovněž excelovali. A třeba jihoamerické venkovní koncerty z roku 1981 byly taky nádherné – třetí vystoupení v Buenos Aires na stadionu Velez Sarsi field bylo podle mého názoru vůbec nejlepším koncertem pod širým nebem, jaký Queen za svou kariéru odehráli.

Dokud nezačala v šatně panovat dobrá nálada, nikdo kromě nejužšího okruhu spolupracovníků nesměl být dovnitř vpuštěn. Někdy v místnosti nebylo nikdo jiný než pouze čtyři členové kapely Queen, kteří probírali odehraný koncert. Jestliže vystoupení nedopadlo dobře, dostavili se příslušní šéfové, na něž padala zodpovědnost, a analyzovali chabý výkon. Manažer jejich turné, Gerry Stickells, to vždycky schytil jako první, ponejvíce za chybějící noty, problémy s vybavením, špatný zvuk nebo za ošklivý koberec v šatně.

Jakmile kapela odešla z pódia, vystoupení definitivně skončilo. To akorát nás ještě čekala další práce a my se do ní pustili hned, jak muzikanti zmizeli z jeviště, dokonce předtím než dohrála z pásku rozlučková skladba a rozsvítila se znovu normální světla. Pódium muselo být vyklizené co nejdřív, protože jinak se nemohly spustit na zem aparatury a reflektory, aby je odpovídající technici mohli sundat a uklidit. Ze všeho nejdřív jsme rychle prohledali pódium, jestli na něm po divácích nezbyly nějaké dárečky či zajímavé věci. Co to bylo, záleželo hlavně na státě, kde jsme hráli. V první řadě to byly pohlednice a dopisy adresované kapele (skončily

v koši), mince, join ty, kroužky na klíče (jsme si ponechali), plyšáci (jsme si ponechali a později odstřelili pomocí pyrotechniky), kresby kapely a básně (skončily v koši), cigarety, trička (jedno nebo druhé) a dámské spodní prádlo (jsme ponechali a zařadili do evidence...).

Na americkém turné z roku 1980 házeli fanoušci na pódium holicí strojky na protest, že si Fred nechal narůst knír. Ten zareagoval dle očekávání a vzkázal jim: „Polibte mi prdel.“ Jednou mu na molu při rozhovoru s publikem o přestávce mezi písněmi nějaký jeho kníratý klon v černobílém kostkovaném tričku přistrčil k nohám malý blyštivý kovový kroužek. Fred ho kupodivu zvedl.

„Copak to tu máme?“ zapištěl, když ho zvedl.
„Kroužek na péro! Díky, kámo.“

Pak odešel do pravé části pódia a podal mi ho. Mně spíš připadal jako luxusní kroužek na ubrousky. Chystal jsem se ho uložit do svého cestovního kufříku s náradím, kde bylo ostatně schovaných spoustu překvapení, když tu se ke mně přitočil Paul Prenter, náš neukojitelný homosexuální asistent, a štěkl mi do ucha: „Dej

ho sem – já ho chci!“ Proč ne – stejně by skončil v přihrádce bedny na nářadí vedle šroubků, matic, nástrčných ořechů a tak dále. Paul s ním měl zajisté úplně jiné plány, vůbec jsem nepochyboval, že má doma podobný kufřík, ovšem se zcela jiným nářadíčkem...

Jakmile jsme stopili všechnu kořist, která stála za to, pustili jsme se urychleně, leč poměrně organizovaně do „strhávání“. Sundali jsme všechny pásky a izolepy a zmačkali je do velkých tvrdých koulí, které jsme házeli po všech, kdo byli zrovna v dosahu. Místní technici okamžitě sklidili z pódia všechny nápoje, plné kelímky, otevřené plechovky a podobně a vyhodili je do umělohmotných popelnic, které stály v zadní části jeviště. Vzhledem k tomu, že John měl vždycky k dispozici výběr kvalitních alkoholických nápojů, brali jsme je jako prémii a vypili jako první. Zvukař Tony „Pysk“ Rossi se k nim dostal ze všech nejdřív. Velice šetrný Rossi, též přezdíváný Sexuální loudil, kupříkladu slil během tří po sobě jdoucích koncertů všechny zbytky různých značek Johnova červeného vína, aby měl plnou lahev. Když jsme se ho vyptávali, proč ji zpátky zašpuntoval, a získal tak ročník 1980 pochybné kvality, vysvětlil, že hodlá sbalit

manažerku předkapely Straight Eight, která je sice velká snobka, ale k tomu ještě ne odolatelná a těžce dostupná ohnivá zrzka. Ideální práce pro ulici protřelého italského Američana z Pensylvánie. Pak Tony vyzbrojený lahvinkou vína a pár lajnami koksu, které si taky nasyslil, odcupital do brémského Park Hotelu vyzkoušet své svůdcovské umění. Vyšlo mu to. Dokonce se i vzali! Ale moc dlouho jim to nevydrželo.

Jakmile bylo pódium uklizené a já měl sbalené všechny věci, uháněl jsem ke kamionu, který už stál připravený u rampy, abych pomáhal nakládat. Vlezl jsem si s řidičem do nákladního prostoru a spolu s ním a skupinou bedňáků jsme rovnali bedny, jako bychom hráli nějakou skládačku. V některých amerických městech byla odborářská opatření tak přísná, že řidič mohl nakládání jenom řídit a ukazovat, co má kam přijít, nesměl se fyzicky ničeho dotknout. Neaprotestoval jsem, ale dost nás to všechny zdržovalo.

Při nakládání mohlo dojít k mnoha různým problémům, asi největším z nich však byli vtěrky: osoby s jakýms takýms vlivem, kteří chodí na rockové koncerty a vždycky někde

překáží! Mezi tyhle typy, kteří se rádi chlubí tím, že se dostali tam, kam nikdo nesmí, patřili hlavně nejrůznější pozěři, jimž šlo akorát o to, být viděn v backstagi (nejlépe ve společnosti kapely nebo nějakých celebrit), zadarmo se nažrat a ožrat, vynutit si pozvání na afterparty nebo získat VIP visačky či upomínkové předměty pro novináře. Hlavně aby dobře vypadali nebo se cítili důležitě.

Vtěrky se vždycky tvářily tak, jako kdyby se celý koncert konal jenom kvůli jejich pobavení. Špinaví bedňáci, no fuj. Tyhleti afektová ní náfukové a kamarádíčkové kamarádíčků by nikdy nepřišli na koncert ve Würzburgu, Newcastlu nebo Omaze ve státě Nebraska.

Díky bohu je aspoň nepouštěli na pódium během vystoupení. Tam mohli jenom bedňáci a příležitostně mohli z křídel koncert pozorovat velice blízcí spolupracovníci a manželky nebo přítelkyně.

„Ratty, dneska budeme mít výjimečného hosta. Domluvili jsme se, že se bude na koncert koukat z tvého křídla.“

„Nasrat! Bude mi tam akorát překážet. Víš, jak jsou tyhle lidi bez ohledný. Mám na práci takovejch věcí a ty moc dobře víš, jakej Fred je. Nasrat!“

„Je mi líto, Ratty, ale už je to domluvený.“

„Seš hluchej? Nasrat! Na mý straně nikdo stát nebude, jenom by se mi pletl do cesty.“

„Ratty...“

„Ne, v žádným případě, nebo seš fakt hluchej?“

„Přijde Mick Jagger!“

„To je jiná. A co bude pít?“

Říká se můj dům, můj hrad, ovšem v případě bedňáka je jeho hra dem pódium – je jeho pevností a útočištěm. Při koncertu ho stráží ochranka kapely, což je taková nesourodá banda rozložitých svalnatých Američanů a podobných typů z londýnského East Endu: Obr Paul, Obr Doug, Herkules, Obr Pako, Pako Kruťas, Obr Terry, Černý Obr Vic, vlastně všechny gorily ze Států byly obři. Na jednom turné z roku 1981 byli dokonce tři ochrankáři, kteří se jmenovali

Pako, takže jsme tam měli hned tři paka! Další byl Magor Jack, karatista, z něhož šel strach. No a tenhle ten chytrák si na jednom vystoupení všiml podezřelé osoby ukryté pod Fredovým klavírem a okamžitě ji šel vytáhnout. Tou osobou jsem byl samozřejmě já. Jack na turné moc dlouho nevydržel.

Další gorilou s jepičím životem byl jeden svaloušek, jehož fotky se objevily v erotickém časopise pro gaye, kterým se brzy probíral veškerý personál na place.

Součástí naší skvadry byl i na Fredovo přání fyzioterapeut z Mnichova, který ho ošetřoval při rekonvalescenci nataženého kolenního vazy, což si přivodil v roce 1984 při svých toulkách po barech a nočních klubech. Fred se pochopitelně bál, že by jeho koleno nemuselo vydržet záhul, který mu na pódiu dával. Freddie Mercury byl muž mnoha talentů, především byl muzikant, jenž zpíval a hrál na pódiu a měl přitom výdrž profesionálního sportovce. Cvičil? Dřel na sobě před náročným turné, aby byl ve stoprocentní formě? Dbal na zdravou životosprávu? Ani náhodou. Možná se tu a tam trochu protáhnul, ale hlavně si hodně věřil. Případně se posilnil pár

vodkami.

Fyzioterapeutovi Dieterovi Breitovi se říkalo Fizz a bylo o něm známo, že si potrpí na luxus, několikrát však vytrhl Fredovi trn z paty, a tím pádem zachránil pár koncertů, když se na sklonku roku 1984 v Hannoveru jeho koleno znovu ozvalo. Za pár týdnů se mu zase povedlo dát do pořádku Rogerův nepěkně vymknutý kotník po nepříjemném pádu v Sun City. Na turné dostane tělo pořádně zabrat, takže mi Fizz dával pravidelně masáž zad, když jsem je ani necítil.

Většinou za to ale mohli moji ožralí svalnatí američtí spolubydlíci, již si se mnou v hotelové hale házeli jako s hadrovou panenkou!

Takže doba vykládání většinou záležela na bolesti mých zad, otravnosti vtěrek, přístupu ke kamionu, místních pracovnících a jestli jsme zůstávali ve městě a čekal na nás posléze nějaký mejdan. Vykládání tedy mohlo zabrat několik hodin, ale třeba v arizonském městě Tempe, kde se dal kamion přistavit přímo k pódiu a měli tam velice pracovitě zaměstnance, trvalo tři čtvrtě hodiny od chvíle, kdy Queen odešli z jeviště, do

zavření naloženého nákladáku. Přívěs měl patnáct metrů. Metr za tři minuty. Osobní rekord. Nakládání kamionů je odporná a nepříjemná činnost, při níž si otlučete holeně, máte odřeniny, modřiny, zadře se vám tříska a sem tam si někde skřípne prst.

Při nakládání kamionu jsem vždy dbal na to, abych měl po ruce cigára a něco dobrého k pití, snáze se tak jednalo s místní partou. Nakládání zkrátka nebyla žádná sranda, prostě práce, kterou jste museli odvést, a líp se dělala, když jste měli dobrou náladu, jenže když byla zima, sychravo a ještě třeba bylo pod nulou, byla to vskutku nepříjemná práce. Jugoslávie v roce 1979, někdy v půli zimy: Fred mi dal dárek, aby mi při nakládání nebyla zima – pestrobarevný pár pletených rukavic a čepici. Dojal mě. Že by výrobek místních dělnic zakoupený v některé z východoevropských družstevních prodejen s rukodělnými předměty? Ani náhodou, koupil je v záhřebské pobočce C&A.

A právě při nakládání kamionu jsem jako mladík získal svou přezdívku. Dostával jsem ty nejhorší práce, mezi něž třeba patřilo vlézt do prostoru mezi stropem a navršenými věcmi, abych tam

vyskládal další věci, a ušetřili jsme tak místo. No a na turné v roce 1974 s kapelou Mott The Hoople mi řidič řekl, že s těmi dlouhými, zplihlými, umaštěnými vlasy a hubeňoučkým tělíčkem vypadám jako cupkající krysa. Z „Rat“ se stalo posléze „Ratty“, a to zhruba po roce za laskavého přispění Briana Maye na prvních zkouškách s Queen, a tahle přezdívka mi taky zůstala. Když hned prvního dne zkoušení Fredovi oznámili, že jeden z nových bedňáků předtím pracoval u Mott a má přezdívku „Rat“, protáhl si po mercuryovsku zápěstí, na němž se blyštěl stříbrný náramek ve tvaru hada, a s velkou pompou pravil:

„To ne! Já mu budu říkat Peter.“ Dlouho mu to nevydrželo.

Nebyl by to Fred, kdyby si moji přezdívku ještě nějak neupravil k obrazu svému, takže ji hodil trošičku do francouzštiny, a ze mě se tím rázem stal „Ratoise“. Anebo když mi chtěl něco důležitého říct a získat mou pozornost, zavolal na mě silným londýnským přízvukem: „Ééé, Ratsi!“

Jakmile se zavřely dveře kamionu a zajistily visacím zámkem, nastal čas se nějak zbavit toho

návalu adrenalinu z intenzivního skládání vybavení po koncertě nabitým neuvěřitelnou energií. Najednou jsme byli volní – tedy do příští show. To, co následovalo, do jisté míry záleželo na tom, kam jsme měli jít a jakým způsobem jsme se tam měli dopravit. Pokud jsme jeli vozem, chtěl jsem z místa konání koncertu zmizet co nejdříve, a proto jsem se předtím nedotkl ani kapky alkoholu. Jestliže jsme zůstávali někde poblíž, obvykle jsme okamžitě za mířili do hotelu si dát sprchu a trochu se navonět. Pokud na to ovšem nebyl čas, šli jsme v pracovních hadrech rovnou do klubu, na bar či večírek. Některé ženy mají rády pach upracovaného těla. Nebo to aspoň tvrdí.

Prý feromony či co.

Queen často hráli na jednom místě několik koncertů za sebou, v takovém případě jsme mívali večer volno, tedy po sklizení všech potřebností. Jakmile jsme měli vybavení pod zámek a všechno bylo uklizené, prostor zajištěný, odebrali jsme se do šatny kapely, která tam již tou dobou odpočívala. Kromě přísunu kvalitního alkoholu a něčeho malého na zub nám to skýtalo výbornou příležitost promluvit si na

rovinu o tom, jak koncert proběhl.

V závislosti na tom, kde jsme hráli, byli po skončení koncertu do šatny zváni různí hosté, nikdy jich ovšem nebylo moc. Moje máma s tátou se přišli podívat na britskou část turné, obvykle v nějakém středoanglickém nebo západním městě. V birminghamské NEC Arena jsem vzal rodiče do šatny, kde si Fred stále lebedil ve svém županu. Mámu s velkým nadšením přivítal, posadil si ji na klín, ptal se jí, jak se má a co dělá. Fred sice nepocházel z nijak velké rodiny, ale jinak to byl velice rodinný typ a s příbuznými všech svých spolupracovníků vždycky upřímně a rád hodil řeč. Můj táta stál na schodech před šatnou s Johnem Deaconem, kecali spolu jako dva dlouholetí kámoši s plechovkami piva v ruce. Brian a Roger rovněž vřele přivítali mé rodiče, při příchodu je okamžitě poznali a pozdravili se s nimi.

Máma mi samozřejmě vždycky udělala ostudu, protože nosila na koncerty něco k jídlu.

„Mami, ale nám tu vážně dávají najíst.“

„Jsi celý bledý a hubený jako lunt.“

„To víš, tady se maká, a nejsem hubenej, ale štíhlej, fit.“

Mezi její oblíbené domácí pamlsky patřily nakládané cibulky, které měl Trip Khalaf, americký zvukař skupiny Queen, zvláště v oblibě.

Mámu vždycky vítal slovy: „Zdravíčko, paní Hinceová.“ Pak se obrátil směrem ke mně, zakroutil hlavou a dodal: „Doufám, že kvůli němu nemáte doma z ostudy kabát.“

Máma to brala jako dobrý vtíp.

Když jsme po skončení koncertu jeli přes noc autobusem na další štaci, měli jsme dost času si trochu orazit, než byli připravení zvukaři, kteří cestovali s námi.

Tou dobou již Queen odcházeli z šatny, takže jsme se nejdřív zastavili tam a vrhli se na zbytky jídla a pití jako supi.

Na prvních turné v polovině sedmdesátých let s námi cestoval člo věk, jenž se staral o občerstvení, ale nijak valně. Tento kuchař byl natolik hospodárný, že vždycky nakázal svému

pomocníkovi, aby sklídl zbytky jídla, jakmile kapela odejde. Další den se všechno po užitečné zrecyklovalo a vůbec bych se nedivil tomu, kdyby si za další pokrm znovu účtoval plnou taxu. Ten jeho pomocník na nás, bedňáky, vůbec nedbal, tak jsme si řekli, že mu dáme za vyučenu. Jednou si koupil luxusní bílé sportovní tričko a nechal ho v šatně. Stopili jsme ho, hodili na chodník před newcastleskou radnicí, polili benzinem do zapalovače a zapálili.

Když se začal všech vyptávat, kam se podělo jeho drahocenné nové triko, dali jsme mu pár polaroidových snímků, na některých ten kus hadru krásně hořel, na jiných zas bylo jenom vidět, co z něj zbylo. Od té doby nám po každém koncertě nechával sýry a suchary.

V Evropě jsme mohli na občerstvení pořádat doslova nájezdy, protože nám večeri podávali naši pravidelní zásobovatelé na turné, a to pánové z Barry, již dělali pravé velšské klobásky zapečené v těstě.

Z Barry? Ne, to není žádná komiksová postavička, nýbrž přímořské městečko na Barry Island v jižním Walesu, kde tahle pochybná

kuchařská sebranka bydlela. Teď si uvědomuji, že patronem Walesu je vlastně svatý David, proto se možná skoro všichni Velšani jmenují po něm. Majitel cateringové firmy se totiž jmenoval Dave Keeble a jeho pomocníci Dave Thomas a Dave Lewis. Tahle ta trojka se, když byla pohromadě, láskyplně označovala jako „Dave, Dave a Dave“. Jak se ovšem počet pracovníků na turné Queen začínal rozrůstat, museli přibrat dalšího kuchtíka, tentokrát však jménem Steve, takže se jim říkalo: „Dave, Dave, Dave a ne Dave.“

Tato velšská čtveřice – též známá jako Tafia, Kazizaludci a Kulinářští lumpové – obyčejně vařila pro naši těžce pracující svitu vydatná jídla: steaky, zapečenou sekanou s bramborovou kaší, boloňské špagety, chilli con carne a podobné dobroty. Ani rostoucí počet vegetariánů v naší tlupě nepřišel zkrátka, těm smažili omelety! Kuchaři rovněž zásobovali šatnu skupiny Queen, navíc se firma Dave tři plus jeden pokoušela vařit z místních produktů a specialit, záleželo na tom, v kterém koutě Evropy jsme se zrovna nacházeli. Bedňáci původem z USA je neustále otravovali s tím, že by rádi oslavili den díkůvzdáním tradičně po americku, pečeným krocanem, načež se je pódiový

manažer snažil marně přesvědčit, že v Bostonu byl přece tradičním svátečním pokrmem čerstvý pečený humr. Nakonec musel vzít za vděk „Tisícovkou na voru“, velikou pochoutkou známou v gurmánských kruzích jako fazole na toastu. Byli jsme rovněž zásobováni všemožnými typicky anglickými dochucovadly: pomazánkou Marmite, omáčkou HP Sauce, worcesterovou omáčkou, marmeládou a anglickou hořčicí.

Jakmile jsme dojedli v šatně vše, co zbylo po našich šéfech, okoukli jsme naposled budovu, kde se konal koncert, rozebíraly se aparatury a celý prostor se připravoval na další akci. Když jste se v tu chvíli ocitli v prázdné aréně, byl to vskutku magický zážitek. Tímto obrovitánským prostorem, který ještě před hodinou dvěma ohromoval tisíce lidí svou hvězdnou show, se najednou linula kakofonie zvuků: bouchání kovových skládacích židlí, hučení technických vysavačů, šmejdění „ještěrek“, řinčení reflektorů a kovových závěsů při sundávání a hlavně sbor hlasů, jež na sebe pořvávaly a hulákaly pokyny, případně si v tom hrozném kraválu nadávaly. Ve vzduchu stále visel kouř, prach a popel z pyrotechniky a mísil se s palčivým smradem z čisticích prostředků, výfuků z nákladních vozítek

a puchu z poházeného a rozšlapaného popcornu, člověk z toho často nepříjemně ochraptěl. Zítra zas bude nový den a tahle studená betonová kisa znovu splní naděje a sny jiné části místních občanů a snad vyhoví jejich konkrétním přáním. Dnes večer však již vítězní gladiátoři opus tili amfiteátr a onen kouzelný džin se vrátil v pořádku zpět do své lahve – zítra ovšem nadejde znovu jeho chvíle.

Uniformované uklízečské četě složené z hispánských a asijských přistěhovalců, která šúrovala podlahy a čistila hajzlíky v amerických arénách se svými jasně žlutými kyblíky na kolečkách, bylo úplně šumák, kdo Freddie Mercury nebo jiná rocková hvězda je, protože jí hlavně šlo o to, udržet Ameriku pěkně čistou. A pak samozřejmě se co nejrychleji dostat domů za svými rodinami a lepším životem, zkrátka za svým americkým snem – dobrým bydlem.

No moment, a co můj vlastní život? Pravda, taky docela ušel, neboť jsem cestoval po celém světě a o sex, drogy a rokenrol rozhodně nebyla nouze, jenže jsem klidně mohl dělat něco užitečnějšího: pracovat ve třetím světě pro nějakou humanitární organizaci, dělat pokusného králíka při

lékařských výzkumech nebo bojovat proti globálnímu oteplování a znečišťování přírody. Tyto možnosti jsem přece zvažoval – tedy určitě ne tehdy – a zcela jistě by mě také bavily. Takže jak jsem se tu vlastně ocitl? Kde to všechno začalo? V jednom fulham ském supermarketu na jihozápadě Londýna. Nedoplňoval jsem ovšem jen tak ledajaké zboží, nýbrž zesilovače a reprobredny.

Předtím stál na tom místě starý biograf, a když ho na začátku sedmdesátých let zavřeli, „megaskupina“ Emerson Lake and Palmer budovu zabrala, aby měla kde skladovat hory aparatur, a přejmenovali ji na Manticore. Kromě toho, že tam měla kapela skladiště a kanceláře, pronajímala další prostory velkým skupinám, které tam vykonávaly veškerou administrativu, zkoušely nebo nahrávaly. Sedačky nechaly vytrhat, takže po bývalém kině tu zbyl akorát prošoupaný tepich, jenž vedl svažité dolů až k forbíně, která byla dost velká na to, že by na ní klidně mohly vystupovat nějaké tehdejší slavné rockové kapely. Aby budovu tepelně odizolovali, použili široké pásy padákového hedvábí, které zavěsily z balkonu přes hlediště, přesto však Manticore stále poskytovalo studený, zatuchlý a

poměrně bídný prostor, když jsem tam na začátku listopadu roku 1973 na kapelu Queen poprvé narazil. Tehdy jsem makal pro Mott The Hoople, slavnou rockovou kapelu, jež se zrovna vrátila z úspěšného amerického turné, a uchvacovaly mě všechny americké značkové věcičky, které si Richie a Phil, tehdejší bedňáci Mott, kteří pro ně pracovali na plný úvazek, za celou tu dobu nashromáždili. Tehdy jsem toužil akorát po jednom – odletět do Ameriky. A nakonec se mi tento sen, odjet tam s rockovou kapelou, splnil, příběh jako z pohádky. Hurá za sochou Svobody.

Obrovské teplomety poháněné plynem z objemných propanových bomb zkušební prostory moc neohřály, takže jak členové kapely, tak bedňáci byli navlečení v teplých bundách, kabátech, někteří měli na krku dokonce šátek. Mott byli v té době docela slavní, skoro se dá říct, že na vrcholu své hudební kariéry a chystali se vyrazit na intenzivní britské turné. Po pár dnech strávených v Manticore se nakonec na zkoušky dostavili předskokani, tedy Queen. Bylo trochu zvláštní, že si za předkapelu vybrali zrovna Queen, kteří patřili pod EMI, spíš by měli mít někoho ze CBS, neboť bylo zvykem, že

předskakovala skupina ze stejného vydavatelství nebo pod stejným vedením. Nicméně na této čtveřici muzikantů bylo vidět velké nadšení a rovněž snaha hrát na plný výkon. V Manticore jsme se onoho listopadu sice všichni chvěli zimou, Queen však nakráčeli na scénu ve svých kostýmech z tenounkého hedvábí a krajkového vlajícího saténu. Dokonce i John Harris, tehdejší zvukař Queen, stál za mixážním pultem a měl na sobě černý sametový oblek a nóbl rukavice! No a kdo byl ten namachrovaný nalíčený pozér, který se na pódiu procházel jako páv s tím svým mikrofonem na tyči bez podstavce a s luxusní drátěnou rukavičkou na jedné ruce?

Queen neměli na zkoušení zrovna moc času, a abych řekl pravdu, moc jsem si jich nevšímal, protože jsem měl dost práce s přípravou teplých nápojů, přemalováváním různých věcí načerno, spoustou vyřizování, zkrátka plněním všech možných úkolů, co se od osmnáctiletého „ucha“ očekávají. Jako první mi přišel sympatický Brian May, už jenom kvůli tomu, že mi půjčil do ruky svoji zvláštní, vlastnoručně vyrobenou kytaru. Dost mě překvapilo, že nemá klasickou „kejtru“: třeba značky Gibson, Fender, nebo dokonce Guild, jako chlápci z Mott The Hoople. May dále

nepoužíval trsátka, nýbrž staré šestipence, takže jsem z toho usoudil, že Queen je začínající kapela, která si pravděpodobně nemůže dovolit kvalitní vybavení. Dokonce i ten jeho otlučený starý „zesík“ Vox AC 30 stál na rozviklané židli. Vypadal, jako by všechny peníze vložil do kostýmů od Zandry Rhodesové, které v té době Queen nosili. Přestal jsem ovšem litovat jeho žalostné situace, jakmile jsem ho poprvé zažil hrát! V životě jsem neslyšel, že by na kytaru uměl někdo zahrát takové vysoké a zvukově bohaté tóniny jako Brian. Je dost dobrý, říkal jsem si. Queen jsou něco jako Led Zeppelin, ale samozřejmě jinačí.

Nepamatuji si, že bych prohodil slovo s Freddiem Mercurym. Docela blbé jméno pro rockového zpěváka. Možná tak pro zemědělce, zedníka nebo týpka, co hraje v hospodě šipky. To jsem samozřejmě ještě vůbec netušil, do jaké míry ovlivní můj budoucí život. Na turné, které proběhlo v roce 1973, naše parta s Queen docela vycházela, někdy jsme se dali do řeči, úplní kamarádi se z nás však nestali. Roger byl poměrně přívětivý a John byl John, tichý a spíš samotářský. A Fred?

No ten byl prostě Fred, už v té době byl hodně svůj. A vždycky se choval jako hvězda. Slavná hvězda.

Od předskokanů se na velkých turné právem očekávalo, že se budou držet na uzdě. Queen sice v té době nebyli nijak zvlášť slavní, jenže i tak byli odměření, skoro až arogantní a měli na naše poměry vysoké požadavky, na šňůře dokonce pár lidí pěkně naštvali. Na tom se mimochodem nic nezměnilo. V naší partě převládal názor, že Queen je jenom banda pozérů, a ačkoli se mi pár jejich písniček docela líbilo, jejich maximálně sebejistý a naparující se zpěvák mě dost iritoval. Všichni jsme se shodli, že Queen nikdy neprorazí! Co mě ale dostalo, byly jejich přítelkyně, čtveřice atraktivních, pohodových a pestře oblečených slečen, které přišly na pár koncertů. Kapela nicméně nosila dražší a zajímavější obleky a blůzy.

Rok nato Queen krátce předskakovali Mott na americkém turné, já jsem ovšem byl našťěstí pohledu na toho promenádujícího se komedianta s jednou rukavičkou ušetřený, neboť jsem zrovna pracoval pro Micka Ronsona, kytaristu Davida Bowieho, který právě jel ve Velké Británii sólově

turné. Stále se mi ještě nepovedlo podívat se do Ameriky. Další rok jsem dostal jednorázovou nabídku dělat u Queen, konkrétně jako bedňák Briana Maye. Jeho bývalý asistent dal výpověď a nutně za něj potřebovali náhradu na americké turné. Jenže pak si to ten maník rozmyslel a já jsem dostal další nabídku, tentokrát dohlížet na bicí a klavír. Bicí, to je jako stavět z Merkura. Klavír, to zas musíte naladit spoustu strun. Moc se mi to nepozdávalo, tak jsem to místo radši nevzal. Zase žádná Amerika.

Po nějaké době už byla skupina Mott The Hoople po tolikerém hraní natolik vyhořelá, že jsme se s Richiem a Philem rozhodli přejít ke Queen, kteří zrovna začali pracovat na svém čtvrtém albu, menším souboru písní s názvem A Night At The Opera. Queen začínali být slavní a chtěli partu zkušených ostřílených bedňáků. A to se jim měl dvacetiletý klacek, který jakž takž věděl, jaký je rozdíl mezi Les Paul (kytara) a Les Dawsonem (komik), starat o baskytaru a klavír? (Bechstein? Že by značka německého piva?)

„Je mladej, plnej elánu, tak ať se stará o Freda.“
Pěkně děkuju, kluci.